

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технологій у тваринництві

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет тваринництва та водних біоресурсів
“14” травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНЯРСТВО ТА КІННОЗАВОДСТВО»**

Галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: доцент кафедри технологій у тваринництві, к. с.-г. н., доцент
Сергій ОСАДЧИЙ
доцент кафедри технологій у тваринництві, к. с.-г. н., доцент
Людмила ЗЛАМАНЮК

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни. Для забезпечення необхідного рівня фахової підготовки майбутніх спеціалістів з технології виробництва і переробки продукції тваринництва “Конярство та кіннозаводство” як навчальна дисципліна займає особливе положення. Обумовлене це тим, що з використанням коня людина змогла підкорити собі неосяжні простори, значно прискорити швидкість свого пересування, підвищити ефективність землевикористання, поліпшити спілкування з сусідами шляхом удосконалення гужового транспорту і зв’язку; з кіньми пов’язані чисельні переміщення націй, народностей і народів. В конярстві значно раніше, ніж в інших галузях тваринництва, були розроблені елементи селекційної роботи такі як оцінка коней за екстер’єром і роботоздатністю, якість потомків, створення порід (парфянська, несейська, персидська, ахалтекінська), використання комбікормів, вимоги щодо утримання коней, способи тренування та підготовки їх до бойових дій тощо. Таким чином в розвитку цивілізації конярство мало надзвичайно велике значення. Недарма говорили „...спина коня – основа держави”. Конярство дало початок розвитку зоотехнії як спеціальності і науки. Тому вивчення цієї дисципліни, крім спеціалізованих знань, збільшує кругозір спеціаліста, його ерудованість та загальний розвиток.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь				
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>			
Спеціальність	<i>204 - Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>			
Освітня програма	<i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>			
Характеристика навчальної дисципліни				
Вид	Обов’язкова			
Загальна кількість годин	150			
Кількість кредитів ECTS	5			
Кількість змістових модулів	3			
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-			
Форма контролю	<i>екзамен</i>			
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти				
	Форма здобуття вищої освіти			
	денна	скорочений термін	заочна	заочна форма скорочений термін
Курс (рік підготовки)	4	3	4	3
Семестр	8	6	8	10
Лекційні заняття	45 год.	45 год.	6 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття				
Лабораторні заняття	45 год.	45 год.	8 год.	8 год.
Самостійна робота	60 год.	60 год.	136 год.	136 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	6 год.	6 год.		

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета полягає у наданні майбутнім спеціалістам знань з біологічних особливостей коней, пов'язаних з їх утриманням, годівлею, розмноженням, поведінкою, адаптацією до умов існування та використання; походження коней та їх диких родичів, обґрунтування спільного походження та особливостей видової диференціації; умов створення та методів поліпшення та удосконалення порід коней різного призначення; основних напрямків продуктивності та розвитку галузі в близькій і віддаленій перспективі (державне чи приватне конярство)

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни: Фізіологія сільськогосподарських тварин, Генетика тварин, Годівля тварин і технологія кормів, Утримання та гігієна тварин, Розведення тварин.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК) – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3 - здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК7 - здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1 - здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва;

СК6 - здатність застосовувати базові знання з економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва;

СК11 - здатність застосовувати знання з морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для ефективного ведення технології виробництва і переробки їх продукції;

СК12 - здатність організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва;

СК13 - здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва

ПРН 5. Контролювати якість виконуваних робіт

ПРН 10. Застосовувати нормовану годівлю тварин.

ПРН 12. Наслідувати основні принципи економіки, організації та менеджменту.

ПРН 16. Впроваджувати знання з морфології, фізіології та біохімії тварин у технологічний процес виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН 17. Організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва.

ПРН 18. Аналізувати господарську діяльність тваринницького підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати

ПРН 20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН 21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма, скорочений термін навчання							заочна форма, скорочений термін навчання						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Біологічні особливості коней														
Тема 1. Конярство: минуле, сучасне, майбутнє. Походження та одомашнення коней	1	6	3		3		20	24	0,5		1		45	
Тема 2. Конституція, екстер'єр та інтер'єр коней різних порід	2	12	3		3									
Тема 3. Породи коней: історична та сучасна класифікація	3	12	3		3			25	1,5		1			
Тема 4. Верхові породи	4	12	3		3									
Тема 5. Рисисті породи	5	12	3		3									
Тема 6. Ваговозні та локальні породи коней в Україні	6	6	3		3									
Разом за модулем 1		60	18		18		20	49	2		2		45	
Модуль 2. Продуктивність коней														
Тема 1. Біологічні особливості коней пов'язані з відтворенням. Технологія вирощування молодняка	7	6	3		3		20						46	
Тема 2. М'ясна продуктивність коней різних порід	8	6	3		3			13	0,5		1			
Тема 3. Молочна продуктивність кобил.	9	12	3		3			14,5	1		2			
Тема 4. Робоча продуктивність коней	10	12	3		3			12,5			1			
Тема 5. Коні у біологічній промисловості.	11	12	3		3			12	0,5					
Разом за модулем 2		48	15		15		20	52	2		4		46	
Модуль 3. Технологія використання коней та селекційний процес у конярстві														
Тема 1. Тренінг та випробування коней рисистих та верхових порід на іподромі	12	12	3		3		20	16,5	0,5		1		45	
Тема 2. Спортивний тренінг та проведення змагань	13	12	3		3			16,5	0,5		1			
Тема 3. Лікувальна і профілактична верхова їзда (іпотерапія). Кінний туризм	14	12	3		3			16	1					
Тема 4. Бонітування коней. Організація виводок та їх роль у племінному кіннозаводстві	15	6	3		3									
Разом за модулем 3		42	12		12		20	49	2		2		45	
Усього годин		150	45		45		60	150	6		8		136	

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Конярство: минуле, сучасне, майбутнє	2
2	Походження та одомашнення коней	2
3	Конституція та екстер'єр коней різних порід	2
4	Інтер'єр коней	1
5	Породи коней: історична та сучасна класифікація	1
6	Верхові породи: англійська чистокровна верхова	2
7	Українська верхова порода	1
8	Рисисті породи: призовий рисак	1
9	Орловська рисиста порода	2
10	Ваговозні та локальні породи коней в Україні	1
11	Біологічні особливості коней пов'язані з відтворенням	2
12	Технологія вирощування молодняка	2
13	М'ясна продуктивність коней різних порід	2
14	Молочна продуктивність кобил	4
15	Кумис: способи виготовлення, хімічний склад, біологічні властивості	2
16	Робоча продуктивність коней	2
17	Коні у біологічній промисловості: СЖК, шлунковий сік, сеча	2
18	Тренінг та випробування коней рисистих порід на іподромі	2
19	Тренінг та випробування коней верхових порід на іподромі	2
20	Спортивний тренінг та проведення змагань	2
21	Кінний туризм	2
22	Лікувальна і профілактична верхова їзда (іпотерапія)	2
23	Бонітування коней	2
24	Організація виводок та їх роль у племінному кіннозаводстві	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні правила техніки безпеки при роботі з кіньми	2
2.	Особливості оцінки статей тіла коня різного напрямку продуктивності. Методи оцінки екстер'єру коней. Виїзне лабораторне заняття	2
3.	Вади екстер'єру коней різного напрямку продуктивності	2
4.	Недоліки екстер'єру коней різного напрямку продуктивності.	2
5.	Класифікація та характеристика мастей коней та генетична обумовленість в конярстві.	2
6.	Класифікація відмітин і прикмет коней та правила описування їх у племінній документації.	2
7.	Методи визначення віку коней по зубах.	2
8.	Визначення індексів будови тіла та живої маси за основними промірами коней різного напрямку продуктивності.	2
9.	Види запряжок. Техніка запрягання коня в однокінну дугову запряжку. Виїзне лабораторне заняття на базі КП «Київський іподром»	1

10.	Типи та будова сідел, правила сідлання та верхова їзда.	4
11.	Характеристика коней різних порід шляхом біометричної обробки їх промірів.	2
12.	Технологія відтворення поголів'я коней.	2
13.	Оперативний контроль розвитку молодняку коней.	2
14.	Методи обліку і характеристика молочної продуктивності кобил.	2
15.	Методи обліку і характеристика м'ясної продуктивності коней.	2
16.	Тренінг коней верхових порід	2
17.	Тренінг коней рисистих порід	2
18.	Випробування коней верхових і рисистих порід.	2
19.	Бонітування коней та вимоги до суб'єктів племінної справи у кіннозаводстві	2
20.	Складання та детальний аналіз родоводів жеребців-плідників різних порід.	2
21.	Аналіз варіантів підбору кобил на парувальну кампанію.	2

5. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Конярство: минуле, сучасне, майбутнє	2
2.	Походження та одомашнення коней	2
3.	Конституція та екстер'єр коней різних порід	2
4.	Інтер'єр коней	2
5.	Породи коней: історична та сучасна класифікація	2
6.	Верхові породи: англійська чистокровна верхова	2
7.	Українська верхова порода	2
8.	Рисисті породи: призовий рисак	2
9.	Орловська рисиста порода	2
10.	Ваговозні та локальні породи коней в Україні	2
11.	Біологічні особливості коней пов'язані з відтворенням	2
12.	Технологія вирощування молодняку	2
13.	М'ясна продуктивність коней різних порід	4
14.	Молочна продуктивність кобил	6
15.	Кумис: способи виготовлення, хімічний склад, біологічні властивості	4
16.	Робоча продуктивність коней	4
17.	Тренінг та випробування коней рисистих порід на іподромі	2
18.	Тренінг та випробування коней верхових порід на іподромі	2
19.	Спортивний тренінг та проведення змагань	4
20.	Кінний туризм	4
21.	Лікувальна і профілактична верхова їзда (іпотерапія)	2
22.	Організація виводок та їх роль у племінному кіннозаводстві	4

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних робіт;
- самооцінювання

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- відео метод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- роботи з живими об'єктами

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Біологічні особливості коней		
Л.р. 1. Основні правила техніки безпеки при роботі з кінями	ПРН 1, 5, 10, 12, 16, 17, 18, 20, 21. У тому числі вивчити техніку безпеки при роботі з кінями. Продемонструвати: фіксацію передньої і задньої кінцівки, язика (для визначення віку), визначити стать шляхом пальпації, вивести коня з денника та стайні і завести назад. Вивчити статі тіла та їх анатомічну основу у коней різного напрямку продуктивності. Засвоїти основні причини виникнення вад та недоліків екстер'єру, їх назви і локалізацію на тілі коня. Вміти чітко розрізняти поняття “вада” і “недолік” екстер'єру та їх вплив на роботоздатність і племінну цінність коней різного призначення. Знати як проводиться оцінка рівня тренуваності та роботоздатності коней за допомогою біохімічних досліджень на молекулярному рівні, за співвідношенням даних процесів у стані спокою, під час навантажень і у відновлювальний період. Вміти визначати масті, відмітини та прикмети коней. Аналізувати генетичну обумовленість мастей в конярстві Вивчити правила присвоєння кличок	5
Л.р. 2. Методи оцінки екстер'єру коней		6
Л.р. 3. Особливості оцінки статей тіла коня різного напрямку продуктивності		5
Л.р. 4. Вади та недоліки екстер'єру коней різного напрямку продуктивності		6
Л.р. 5. Класифікація та характеристика мастей коней та їх генетична обумовленість в конярстві.		6
Л.р. 6. Класифікація відмітин і прикмет коней та правила описування їх у племінній документації		6
Самостійна робота 1. Правила присвоєння кличок лошатам		6
Модульна контрольна робота 1.	30	
Всього за модулем 1	100	

Модуль 2. Продуктивність коней		
Лабораторна 7. Методи визначення віку коней по зубах	ПРН 1, 5, 10, 12, 16, 17, 18, 20, 21. У тому числі вміти визначати вік коней по зубах.	7
Лабораторна 8. Характеристика коней різних порід шляхом біометричної обробки промірів. Визначення індексів будови тіла та живої маси за основними промірами коней різного напрямку продуктивності	Навчитись правильно користуватися вимірювальними інструментами, вірно вимірювати коней і використовувати дані промірів у зоотехнічній роботі. Вивчити складові однокінної упряжі, будову і призначення окремих її компонентів.	7
Лабораторна 9. Типи та будова сідел, правила сідлання та верхова їзда. Види запряжок. Техніка запрягання коня в однокінну дугову запряжку	Провести запрягання коня в однокінну дугову запряжку. Вивчити будову сідла, види сідел, правила сідлання коня і набути практичних навиків верхової їзди. Вивчити соціально-економічні фактори та зоотехнічні прийоми, які сприяли створенню коней різних порід; принципи їх класифікації. Вивчити, як проходить вижеребка у кобил. Вивчити методику ведення оперативного контролю розвитку молодняку.	7
Лабораторна 10. Технологія відтворення поголів'я коней. Оперативний контроль розвитку молодняку коней	Виіти аналізувати варіант підбору кобил на парувальну кампанію	6
Лабораторна 11. Бонітування коней та вимоги до суб'єктів племінної справи у кіннозаводстві		6
Самостійна робота 2. Аналіз варіантів підбору кобил на парувальну кампанію		6
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Технологія використання коней та селекційний процес у конярстві		
Лабораторна 12. Методи обліку і характеристики молочної продуктивності кобил	ПРН 1, 5, 10, 12, 16, 17, 18, 20, 21. У тому числі навчитися визначати молочну продуктивність кобил різними методами, вивчити хімічний склад кобилячого молока і кумису, ознайомитися з сучасними технологіями виробництва кумису. Провести розрахунки кількості виготовлення кумису, використовуючи молоко і закваску різних температур і кислотності. Вивчити критерії оцінки м'ясної продуктивності коней, хімічний склад, тривалість дозрівання і технологічну цінність конини та кінські субпродукти.	8
Лабораторна 13. Методи обліку і характеристика м'ясної продуктивності коней	Знати системи тренінгу і випробування рисистих та верхових коней на іподромі, правила випробувань, дистанції та класичні призи. Вміти сідлати коня, проводити контроль жвавості коней при випробуваннях. Вміти запрягти коня в качалку, проводити контроль жвавості коней при випробуваннях. Навчитися користуватися Державними книгами племінних коней (ДКПК), правильно скласти родовід і проаналізувати його.	8
Лабораторна 14. Складання та детальний аналіз родоводів жеребців плідників різних порід	Знати використання коней у біологічній промисловості. Отримання СЖК, шлункового соку, сечі. Вміти робити	8
Лабораторна 15. Тренінг та випробування коней верхових і рисистих порід		8
Самостійна робота 3. Аналіз методик виробництва біологічних сироваток		8

	підбір кобил-реципієнтів для отримання біологічно-активних препаратів	
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен/залік		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=566>.

2. Конспект лекцій та їх презентації з дисципліни “Конярство та кіннозаводство” (в електронному вигляді) – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=566>.

3. Статті:

– Zlamaniuk L.M., Osadchiy S.A. (2026) Genealogy Of Thoroughbred Prize-Winning Racehorses. Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки. Вип. 148. Ч. 1 С. 279-284. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2026.148.1.32>

– L. Zlamaniuk, K. Vakshuk (2022) Динаміка лінійного росту і роботоздатності молодняку коней рисистих порід дворічного віку. Наукові доповіді НУБіП України. Том 18, №6. <https://doi.org/10.31548/dopovidi2022.06.005>

<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/16897/14783>

– А. Тарадайко, Л. Зламанюк (2021) Молочна продуктивність кобил новоолександрівської породи різних ліній. Наукові доповіді НУБіП України. Том 17, № 1. С. 103-109. <https://doi.org/10.31548/dopovidi2021.01.009>

<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/14728/13003>

– Платонова Н. П., Зламанюк Л. М. (2018) Показники відтворення кобил Новоолександрівської вагозної породи Дібрівського кінного заводу. Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України. Том 14, № 2

<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Dopovidi/article/view/dopovidi2018.02.020>

4. Методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

– Осадчий С.А., Зламанюк Л.М. Робочий зошит до виконання лабораторних робіт з дисципліни "Конярство і кіннозаводство" для студентів ОС "Бакалавр" спеціальності 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Київ: ЦП Копмринт. 2024. 128 с.

– Осадчий С.А., Зламанюк Л.М. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни "Конярство і кіннозаводство" Частина 1 "Визначення віку по зубам коней" для студентів ОС "Бакалавр" спеціальності 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Київ: ЦП Копмринт. 2024. 40 с.

– Осадчий С.А., Зламанюк Л.М. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни "Конярство і кіннозаводство" Частина 2 "Характеристика розвитку коней за зовнішніми ознаками" для студентів ОС "Бакалавр" спеціальності 204 – технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Київ: ЦП Копмринт. 2024. 137 с.

– Осадчий С.А., Зламанюк Л.М. Методичні вказівки до лабораторних робіт з дисципліни "Конярство і кіннозаводство" Частина 3 "Використання коней" для студентів ОС "Бакалавр" спеціальності 204 – технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. Київ: ЦП Копмринт. 2024. 227 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство. К.: Вища освіта. 2004. 320 с.

2. Гопка Б.М., Скоцик В.Є., Павленко П.М. та ін. Практикум з конярства. К.: 2011. 384 с.

3. Гопка Б.М., Судай В.Д., Скоцик В.Є. Нетрадиційне конярство. К.: Вища освіта, 2008. 191 с.

4. Нероденко В.В. Біологічні основи тренування в кінному спорті. Черкаси: 2009. 412 с.

5. Сірацький Й.З., Федорович Є.І., Гопка Б.М. Інтер'єр сільськогосподарських тварин. К.: Вища освіта. 2008. 298 с.

6. Королів В. Як вибрати коня. К. 1917. 40 с.

7. Нормативно-правові акти з ідентифікації та реєстрації коней. К. 2005. 192 с.

8. Державне підприємство «Конярство України» <https://konukraine.com.ua/>

9. Розведення коней та інших тварин родини конячих <https://kved.ukrstat.gov.ua/>

10. Кінь у вашому господарстві. Розведення <https://agrostory.com/uk/>

11. Перший Український кінний журнал Horses Ukraine <http://www.horses.dp.ua/>

12. Агробізнес сьогодні <http://www.agro-business.com.ua/>

13. Гуцульський кінь <https://www.huculy-polska-ukraina.eu/uk/>

14. Проблеми догляду за кістками коней <https://horsefamily.com.ua/>